

SESSION ORDINAIRE 2025-2026

20 JANVIER 2026

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA
COMMISSION COMMUNAUTAIRE
COMMUNE****PROPOSITION DE RÉOLUTION**

**relative à l'arrêté royal du 7 janvier 2026
modifiant l'article 34, §§ 1er et 2, de
l'arrêté royal du 11 juillet 2002 portant
règlement général en matière de droit à
l'intégration sociale, à ses effets pour
les cohabitants et au non-respect de
l'avis préalable du Conseil d'État**

(déposée par M. Ahmed LAAOUEJ (FR))

GEWONE ZITTING 2025-2026

20 JANUARI 2026

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE****VOORSTEL VAN RESOLUTIE**

**betreffende het koninklijk besluit van
7 januari 2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1
en 2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002
houdende het algemeen reglement betreffende
het recht op maatschappelijke integratie,
de gevolgen daarvan voor samenwonenden en
de niet-inachtneming van het voorafgaande
advies van de Raad van State**

(ingediend door de heer Ahmed LAAOUEJ (FR))

Résumé*

La proposition de résolution invite le gouvernement fédéral à suspendre son récent arrêté royal du 7 janvier 2026, qui durcit sensiblement les conditions d'octroi du revenu d'intégration sociale (RIS) pour les cohabitants, malgré un avis défavorable de la section de législation du Conseil d'État. La proposition de résolution invite le gouvernement fédéral à suivre cet avis. La proposition de résolution demande également au Collège réuni d'interpeller le gouvernement fédéral à ce sujet, et à évaluer les conséquences concrètes de cette mesure sur l'accès à l'aide sociale, en dialogue avec les CPAS de la Région bruxelloise.

* Résumé établi par les services du Parlement.

Samenvatting*

Dit voorstel van resolutie bevat het verzoek aan de federale regering om het recente koninklijk besluit van 7 januari 2026 op te schorten, omdat het de voorwaarden voor de toekenning van het leefloon voor samenwonenden aanzienlijk verstrengt ondanks een ongunstig advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State. De federale regering wordt gevraagd om dat advies te volgen. Het voorstel van resolutie bevat eveneens het verzoek aan het Verenigd College om de federale regering daarover aan te spreken en de concrete gevolgen van deze maatregel voor de toegang tot sociale bijstand in overleg met de OCMW's van het Brussels Gewest in te schatten.

* Samenvatting opgesteld door de diensten van het parlement.

Développements

Le gouvernement fédéral a modifié, par arrêté royal du 7 janvier 2026, les conditions d'octroi du revenu d'intégration sociale (RIS) pour les personnes cohabitantes.

Cette réforme, qui doit entrer en vigueur le 1er mars 2026, durcit significativement l'accès à cette aide en élargissant la prise en compte des ressources des membres de la famille vivant sous le même toit. Désormais, les ressources non seulement du conjoint ou du partenaire, mais aussi des ascendants, descendants et alliés cohabitants pourront être considérées pour évaluer les droits à l'aide sociale. Le gouvernement fédéral justifie cette mesure par des impératifs budgétaires et une volonté de rationalisation, mais elle suscite de vives critiques quant à son fondement juridique et son impact social.

L'enjeu principal réside dans le respect du droit constitutionnel à l'aide sociale, défini par l'article 23 de la Constitution belge, qui garantit le droit à une vie conforme à la dignité humaine.

Le Conseil d'État, dans un avis sévère daté du 8 août 2025, a pointé plusieurs risques majeurs.

Il souligne d'abord un recul potentiel du niveau de protection sociale sans justification raisonnable, remettant en cause le principe de *standstill* (interdiction de régression en matière de droits sociaux). Le Conseil d'État critique également l'absence d'analyse budgétaire et sociale détaillée permettant d'évaluer l'impact réel de la mesure. Enfin, il met en garde contre des dispositions trop floues, notamment sur la notion de «ressources prises en compte», ce qui pourrait nuire à la sécurité juridique des bénéficiaires et des CPAS.

Le fait que le gouvernement fédéral n'ait pas substantiellement modifié son texte malgré ces remarques accentue les tensions entre niveaux de pouvoir et questionne la méthode législative.

Sur le plan social, les implications sont profondes, particulièrement en Région bruxelloise où la précarité est marquée. La réforme risque d'affaiblir l'accès à une aide sociale indépendante pour des publics déjà vulnérables.

Les femmes cohabitantes, souvent dépendantes financièrement, pourraient être contraintes de recourir davantage à la solidarité familiale, renforçant ainsi des dynamiques de dépendance potentiellement problématiques. Les jeunes vivant chez leurs parents, ainsi que des familles fragilisées partageant un logement par

Toelichting

De federale regering heeft bij koninklijk besluit van 7 januari 2026 de voorwaarden voor de toekenning van een leefloon aan samenwonenden gewijzigd.

Die hervorming, die op 1 maart 2026 van kracht moet worden, verhoogt de drempel tot de steun aanzienlijk doordat rekening wordt gehouden met de inkomsten van familieleden die onder hetzelfde dak wonen. Voortaan kan bij het bepalen van het recht op sociale bijstand niet alleen rekening worden gehouden met het inkomen van de echtgenoot of partner, maar ook met dat van de samenwonende bloedverwanten in opgaande en neergaande lijn en verwanten. Om deze maatregel te rechtvaardigen verwijst de federale regering naar de begrotingsvereisten en haar wens om het systeem te rationaliseren. Er komt echter veel kritiek op de juridische grondslag en de maatschappelijke gevolgen van de maatregel.

De grootste uitdaging schuilt in de naleving van het grondwettelijk recht op sociale bijstand, dat wordt omschreven in artikel 23 van de Belgische Grondwet, waarin het recht op een menswaardig leven wordt gewaarborgd.

In een streng advies van 8 augustus 2025 wijst de Raad van State op verscheidene grote risico's.

De Raad wijst om te beginnen op een potentiële afname van de sociale beschermingsgraad zonder redelijke rechtvaardiging, wat het standstillbeginsel (verbod om sociale rechten achteruit te laten gaan) aantast. Daarnaast heeft de Raad van State kritiek op het ontbreken van een gedetailleerd budgettair en sociaal onderzoek om de werkelijke weerslag van de maatregel in te schatten. Ten slotte waarschuwt hij voor te vage bepalingen, in het bijzonder wat het begrip "inkomsten waarmee rekening wordt gehouden" betreft. Dat kan de rechtszekerheid voor de begunstigden en OCMW's schaden.

Het feit dat de federale regering haar tekst ondanks die opmerkingen niet ingrijpend heeft gewijzigd vergroot de spanningen tussen de verschillende beleidsniveaus en doet vragen rijzen omtrent de wetgevingsmethode.

Op sociaal vlak zijn de gevolgen groot, in het bijzonder in het Brussels Gewest, waar veel armoede is. De hervorming dreigt de toegang tot onafhankelijke sociale bijstand te beperken voor reeds kwetsbare bevolkingsgroepen.

Samenwonende vrouwen, die vaak financieel afhankelijk zijn, dreigen ertoe genoopt te worden vaker een beroep te doen op steun van hun familie, waardoor zij nóg afhankelijker worden met alle mogelijke problemen van dien. Jongeren die bij hun ouders wonen en kwetsbare gezinnen die uit noodzaak een woning delen, zien

nécessité, pourraient voir leurs droits au RIS fortement réduits ou supprimés, sans garantie de ressources suffisantes au sein du ménage. Cette mesure va à l'encontre de la logique d'émancipation individuelle portée par le RIS et pourrait accroître les situations de pauvreté.

Cette modification substantielle de l'octroi du RIS soulève également un enjeu de gouvernance et de dialogue entre autorités.

Enfin, la Région bruxelloise, compétente en matière d'aide aux personnes via les CPAS, doit pouvoir exercer ici son rôle en déterminant l'impact de cette modification sur les CPAS bruxellois et leurs publics.

Ahmed LAAOUEJ (FR)

mogelijk hun recht op een leefloon sterk inkrimpen of verdwijnen zonder garantie dat het huishouden over voldoende inkomsten beschikt. De maatregel druist in tegen de logica van individuele emancipatie die schuilgaat achter het leefloon, en kan armoede doen toenemen.

Deze aanzienlijke wijziging in de toekenning van het leefloon roept ook vragen op over goed bestuur en de dialoog tussen overheden.

Ten slotte moet het Brussels Gewest, dat via de OCMW's bevoegd is voor bijstand aan personen, in dit geval zijn rol kunnen spelen door de gevolgen van deze wijziging voor de Brusselse OCMW's en hun doelgroepen te bepalen.

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

relative à l'arrêté royal du 7 janvier 2026 modifiant l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale, à ses effets pour les cohabitants et au non-respect de l'avis préalable du Conseil d'État

L'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune,

Vu l'article 23 de la Constitution, garantissant le droit à l'aide sociale et à une vie conforme à la dignité humaine;

Vu l'article 135 de la Constitution relatif aux compétences des Communautés en matière d'aide aux personnes;

Vu l'avis 78.041/1/V du 8 août 2025 du Conseil d'État, section de législation, concernant le projet d'arrêté royal du 7 janvier 2026 modifiant l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale;

Vu l'arrêté royal du 7 janvier 2026 modifiant l'article 34, §§ 1er et 2, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002, entrant en vigueur le 1er mars 2026;

Considérant que le Conseil d'État a émis des critiques fondamentales sur ce projet d'arrêté royal, soulignant notamment:

1. le risque d'un recul significatif du niveau de protection sociale garanti par l'article 23 de la Constitution, sans justification raisonnable;
2. l'absence d'analyse budgétaire suffisamment détaillée pour évaluer l'impact de la mesure;
3. le fait que les personnes concernées, souvent des femmes, seront contraintes de recourir davantage à la solidarité familiale, réduisant ainsi leur accès à une aide sociale indépendante;
4. le caractère flou de certaines dispositions, notamment concernant la prise en compte des ressources des cohabitants, pouvant nuire à la sécurité juridique;

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende het koninklijk besluit van 7 januari 2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, de gevolgen daarvan voor samenwonenden en de niet-inachtneming van het voorafgaande advies van de Raad van State

De Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie,

Gelet op artikel 23 van de Grondwet, dat het recht op sociale bijstand en een menswaardig bestaan waarborgt;

Gelet op artikel 135 van de Grondwet betreffende de bevoegdheden van de gemeenschappen op het vlak van bijstand aan personen;

Gelet op advies 78.041/1/V van 8 augustus 2025 van de Raad van State, afdeling wetgeving, over het ontwerp van koninklijk besluit van 7 januari 2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende algemene regeling inzake het recht op sociale integratie;

Gelet op het koninklijk besluit van 7 januari 2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002, dat op 1 maart 2026 van kracht wordt;

Overwegende dat de Raad van State fundamentele kritiek heeft uitgebracht op dat ontwerp van KB en in het bijzonder heeft gewezen op:

1. het risico van een aanzienlijke achteruitgang van het niveau van de sociale bescherming die wordt gewaarborgd in artikel 23 van de Grondwet, zonder redelijke rechtvaardiging;
2. het ontbreken van een voldoende gedetailleerd budgettair onderzoek om de gevolgen van de maatregel in te schatten;
3. het feit dat de betrokken personen, vaak vrouwen, gedwongen zullen zijn vaker een beroep te doen op hun familie, wat hun toegang tot onafhankelijke sociale bijstand beperkt;
4. het vage karakter van sommige bepalingen, in het bijzonder over de mate waarin rekening wordt gehouden met de inkomsten van samenwonenden, wat de rechtszekerheid kan ondermijnen;

Considérant que le gouvernement fédéral n'a pas tenu compte des remarques substantielles du Conseil d'État, à l'exception de la date d'entrée en vigueur, et n'a pas modifié le texte en conséquence;

Considérant que cette réforme durcit les conditions d'accès au revenu d'intégration pour les cohabitants, en étendant la prise en compte des ressources des membres de la famille vivant sous le même toit, y compris les ascendants, descendants et alliés;

Considérant que cette mesure risque d'affecter particulièrement les publics précaires bruxellois, notamment les femmes cohabitantes, les jeunes en difficulté et les familles fragilisées;

Considérant que l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune doit veiller à la défense des droits sociaux sur son territoire;

Demande au Collège réuni de la Commission communautaire commune:

- d'interpeller le gouvernement fédéral sur les raisons du non-respect de l'avis du Conseil d'État et de l'absence de modification du projet d'arrêté royal malgré les critiques importantes formulées;
- de réaliser une étude détaillée de l'impact social et budgétaire de cette réforme, en particulier sur les publics vulnérables de la Région bruxelloise;
- d'engager un dialogue avec les CPAS bruxellois afin d'évaluer les conséquences concrètes de cette mesure sur l'accès à l'aide sociale et sur leur charge administrative;
- de sensibiliser les citoyens bruxellois – notamment via le monde associatif ou les partenaires sociaux – aux changements apportés par cet arrêté royal et aux recours possibles;

Invite le Gouvernement fédéral:

- à suspendre l'application de l'arrêté royal du 7 janvier 2026 modifiant l'article 34, §§1er et 2, de l'arrêté royal du 11 juillet 2002 portant règlement général en matière de droit à l'intégration sociale jusqu'à ce qu'une justification raisonnable et documentée de son impact social et budgétaire soit fournie;

Overwegende dat de federale regering geen rekening heeft gehouden met de wezenlijke opmerkingen van de Raad van State, met uitzondering van de datum van inwerkingtreding, en de tekst niet dienovereenkomstig heeft aangepast;

Overwegende dat deze hervorming leidt tot striktere voorwaarden voor het bekomen van het leefloon voor samenwonenden, doordat er ook rekening wordt gehouden met de inkomsten van familieleden die onder hetzelfde dak wonen, met inbegrip van bloedverwanten in opgaande en neergaande lijn en verwanten;

Overwegende dat deze maatregel vooral arme Brusselaars dreigt te treffen, in het bijzonder samenwonende vrouwen, jongeren in moeilijkheden en kwetsbare gezinnen;

Overwegende dat de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie moet waken over de verdediging van de sociale rechten op het Brusselse grondgebied;

Verzoekt de Verenigde College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie:

- de federale regering te interpellieren over de redenen van de niet-inachtneming van het advies van de Raad van State en het uitblijven van wijzigingen aan het ontwerp van koninklijk besluit, ondanks belangrijke punten van kritiek;
- de sociale en budgettaire gevolgen van die hervorming, in het bijzonder voor de kwetsbare bevolkingsgroepen in het Brussels Gewest, uitvoerig te onderzoeken;
- een gesprek aan te gaan met de Brusselse OCMW's om in te schatten wat de concrete gevolgen van de maatregel zijn voor de toegang tot sociale bijstand en de administratieve belasting die ermee gepaard gaat;
- de Brusselaars, via het middenveld of de sociale partners, bewust te maken van de wijzigingen die het koninklijk besluit teweegbrengt en van de beroepsmogelijkheden;

Verzoekt de federale regering om:

- de toepassing van het koninklijk besluit van 7 januari 2026 tot wijziging van artikel 34, §§ 1 en 2, van het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie op te schorten, tot er een redelijke en gedocumenteerde rechtvaardiging van de sociale en budgettaire gevolgen ervan wordt gegeven;

- à modifier le texte afin de tenir compte des observations du Conseil d'État, notamment en clarifiant les dispositions relatives à la prise en compte des ressources des cohabitants;
- à garantir que le droit à l'aide sociale ne soit pas affaibli de manière disproportionnée et que le principe de standstill inscrit dans l'article 23 de la Constitution soit respecté;

Charge son Président de transmettre la présente résolution:

- au Collège réuni de la Commission communautaire commune;
- au Gouvernement fédéral;
- aux CPAS de la Région de Bruxelles-Capitale;
- aux partenaires sociaux et associations actives dans le domaine de l'aide sociale.

Ahmed LAAOUEJ (FR)

- de tekst te wijzigen op basis van de opmerkingen van de Raad van State, meer bepaald door de bepalingen met betrekking tot het rekening houden met de inkomsten van samenwonenden te verduidelijken;
- ervoor te zorgen dat het recht op sociale bijstand niet buitensporig wordt verzwakt en dat het standstillbeginsel dat opgenomen is in artikel 23 van de Grondwet, wordt nageleefd.

Draagt zijn voorzitter op om deze resolutie te bezorgen aan:

- het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie;
- de federale regering;
- de OCMW's van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- de sociale partners en organisaties actief in het domein van de sociale bijstand.